

לומדים ביחד

קידוש // על רגל אחת: ברכת הקידוש היא נתינת ביטוי מעשי לעולם ערכים עליון יותר, כמו מימוש של פוטנציאל.

רציונאל:

מצוות הקידוש היא מעין תזכורת ליכולת לחבר את העולם הפנימי עם החיצוני, את השמיים והארץ, את האידאל והמציאות. היהדות מאמינה באידאלים וברעיונות שבאים לידי ביטוי במציאות. קדושה וברכה משלימות זו את זו [קדושה- עולם עליון, ברכה- קרקע המציאות]. קידוש הוא אמירת מילים, גם הדיבור הוא פעולה מעשית שמביאה לידי ביטוי את המחשבות שהן עולם פנימי ועמוק יותר. הביטוי "קדוש ברוך הוא" מבטא את העובדה שבורא עולם הוא מצד אחד עליון ומצד שני נוכח כאן בעולמנו.

תובנות עיקריות:

- קידוש הוא מן המצוות הנפוצות והמוכרות בעם היהודי. מקור המצוה הוא בדרשה על פסוק מעשרת הדברות [הזדמנות להסבר והרחבה על מושג זה].
- המצוה נעשית על ידי אמירת מספר פסוקים וברכה אחריהם, בשעה שאוחזים בכוס יין או מיץ ענבים, ובסמוך לסעודות השבת.
- את ה"קידוש" הראשון בעולם מבצע אלוקים בעצמו לאחר בריאת העולם. "ויברך... ויקדש אותו". נתמקד במושגים "קדושה" ו"ברכה".
- מדברי הרלב"ג עולות שתי נקודות: את הקידוש מבצעים ע"י קריאת פסוקים ושימוש בכח הדיבור [לזכור הכוונה להזכיר במילים, או בשפה ההלכתית "זכרהו בדברים"]. ומשמעותה המילולית של קדושה [קידוש] הוא דבר שמופרד ומובדל מדברים אחרים. קדוש הכוונה מיוחד. גם בטקס ה"קידושין" בני הזוג הופכים זה את זה למיוחדים ומובדלים משאר האנשים בעולם, כי רק ביניהם יש מחוייביות וקשר עמוק.
- קדוש הכוונה מובדל- כי גם יום השבת הוא שונה מכל שאר ימי השבוע.
- דברי המדרש והריקנאטי: דיבור הוא תכונה עליונה שבה התייחד המין האנושי בעולם. תכונה זו משותפת רק לו ולבורא העולם. כשאלוקים ברא את עולם הוא השתמש בכח הדיבור ["ויאמר אלוקים יהי אור"]. כשהאדם נברא מדבר גם הוא חשבו כל בעלי החיים שהוא בורא העולם. ולכן מה שעשה היה להקריב קרבן [שור קדום בעל קרן אחת] כדי שידעו שלא האדם הוא האל אלא אלוקים בלבד. [ניתן לומר במעין בדיחות שייתכן וזו הסיבה שאין בעולם חדי קרן, כי היחיד שנברא הוקרב על ידי אדם הראשון ©].
- גם הדיבור הוא קדוש כי הוא מבדיל את האדם מיתרבעלי החיים. לכן כשאדם מקדש את השבת הוא מוציא מפיו מילים שמבטאות את האמונה בבריאת העולם ובעוצמתו של אלוקים.
- כעת נעסוק במשמעות המילה "ברכה". ברכה קשורה למילה העברית "הברכה" שהיא פעולה חקלאית של השרשת ענפים [ויקיפדיה]. אין זה מקרה, ברכה היא היכולת להפוך משהו עליון, או אידאל למציאות ממשית. ממש כמו יכולת ההשרשה הפוטנציאלית של הענף שפוגשת בארץ. היא ממש ההפך מהביטוי "קדושה" שמבטא ניתוק מוחלט מקרקע המציאות.
- הקידוש הוא חיבור של קדושה וברכה. מצד אחד עליונות ומצד שני חיבור למציאות. גם הביטוי "קדוש ברוך הוא" מבטא את הקשר של אלוקים שהוא עליון, למציאות החומרית של העולם.
- זו הסיבה שהקידוש נעשה על כוס של יין, שגם בו קיימת היכולת לחבר את האדם לפנימיות שלו [נכנס יין יצא סוד]. ובסמוך לסעודה שבשאר ימי השבוע היא רק לצורך הקיום הפיזי, וביום השבת יש בה מימד של עונג רוחני, עונג שבת.
- בהרחבה: זו המשמעות של יום השבת כולו חיבור לצד הפנימי של הקיום האנושי ולא רק לצד המעשי ומלאכה המתבטאת בששת ימי המעשה.

דגשים ללימוד המקורות, ליחידות הפתיחה והסיכום:

- לשים לב שבגדול השיעור הוא למתקדמים. הן בגלל שמדובר בנושא הלכתי מובהק [שאינו רק חג וכד'], הן בגלל שנושא השבת הוא מעט רגיש סביב דיבור על "שמירת השבת" וההגבלות שבו, והן בגלל שההסבר המובא כאן אינו רק כללי ו"ידידותי למשתמש" אלא מספק הבנה רוחבית של מושגים עמוקים ביהדות [קדושה וברכה].
- מומלץ ביותר כשיעור המשך לשיעור "שבת וינפש".
- כשיעור הנוגע בנושא הלכתי, יש לגעת בו מהצד המעשי למעוניינים בכך, ולהוסיף הסברים רעיוניים על יום השבת באופן כללי.